УДК 796
Соляник Д.В.[1]
[1] викл. ВСП «ЗГФК НУ «Запорізька політехніка»

ОРГАНІЗАЦІЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО СПОРТУ В УКРАЇНІ З ЗАЛУЧЕННЯМ ДОСВІДУ США

Ефективність економіки та перші позиції у світових рейтингах університетів (до Рейтингу кращих університетів світу Times Higher Education: THE World University Rankings 2016–2017, тільки до першої дюжини включено 8 університетів США) спонукають до вивчення досвіду організації системи освіти в США. У цій країні існує своєрідний культ вищої освіти на основі розуміння кореляції між рівнем освіченості та життєвим добробутом.

Дослідження популярності фізичного виховання в США показало, що його основа – виховання спортивних пріоритетів і навичок в американських дітей змалку, поважне ставлення до спортивних досягнень в сім'ї та навчальних закладах. В навчальних закладах існує велика конкуренція за спортивну першість, змагання проводяться із залученням повних трибун вболівальників (батьків, родичів, викладачів, керівників навчальних закладів, друзів).

Маємо погодитись з думкою багатьох дослідників, які зауважують, що система освіти в США складна для висвітлювання тема через багато причин. Наприклад, дослідник історії американських коледжів Е. Дельбанко, взагалі стверджує, що одна з чеснот американської освітньої системи полягає у тому, що вона взагалі по справжньому ніколи не була системою (Delbanco A., 2012). У публікації Бюро міжнародних інформаційних програм Державного департаменту США «Портрет Америки» (Portrait USA, 2017) складність дослідження освітньої сфери у США пояснюють також тим, що один освітній заклад може мати різні джерела фінансування, як федеральні, так і приватні.

Для прикладу: учень приватної середньої школи навчається за навчальним планом, що відповідає стандартам, які, згідно із законодавством, регламентуються і встановлюються штатом, але частина предметів (точні, природничі), які він вивчає можуть фінансуватись з федеральних фондів. При чому, шкільна спортивна команда, членом якої він є, грає на спортивних майданчиках, які є власністю місцевої громади.

У США університетський спорт регулюється трьома головними спортивними організаціями: NCAA - the National Collegiate Athletic Association, NAIA - the National Association of Intercollegiate Athletic, та NJCAA - the National Junior College Athletic Association. У всіх університетських асоціаціях існують норми академічних вимог, які ставляться до спортсменів під час вступу до університету. Тренери хочуть бачити в своїй команді гравців, що мають спортивні і академічні успіхи.

Всі навчальні заклади NCAA розділені на три дивізіони: I, II, III:

− У дивізіон I входить 331 навчальний заклад, і вони мають найсильніші спортивні команди і надають велику кількість спортивних стипендій.

− У дивізіон II входить менша кількість університетів (291) і надається менша кількість спортивних стипендій. В разі здобуття часткової стипендії, університет може запропонувати хорошому спортсменові фінансову допомогу, яка разом із спортивною стипендією покриває всі витрати на навчання і проживання.

− У дивізіон III входять приватні коледжі, всього 429 закладів. Вони не пропонують студентам-спортсменам спортивну стипендію, але надають безоплатну фінансову допомогу, яка може перевищувати часткову спорт-scholarship, а інколи покриває витрати повністю.

Для того, щоб мати можливість тренуватися, виступати в змаганнях і отримувати спортивну стипендію в коледжах і університетах I і II дивізіонів NCAA, необхідно виконати наступні мінімальні вимоги:

− Закінчити середню школу.

− Успішно завершити необхідний курс навчання (core courses) - мінімум 16 курсів для I Дивізіону і 14 для II Дивізіону.

− Мати необхідний мінімальний середній бал (GPA).

− Набрати необхідну кількість балів з іспиту SAT/ACT.

− Зареєструватися в NCAA Clearinghouse.

Визначальну роль у розвитку фізичної культури і спорту відіграють громадські організації оздоровчої та фізкультурно-спортивної спрямованості. Серед таких, зокрема:

1. Національна Асоціація Танців (National Dance Association, NDA) виступає за здорові професійні практики у танцювальній освіті.

2. Американська асоціація фізичної активності та рекреації (American Association for Physical Activity and Recreation, AAPAR) є членською асоціацією викладачів вищих навчальних закладів, студентів, вчителів, професіоналів у галузі фітнесу, інструкторів рекреації та суспільних лідерів, які просувають довічну фізичну діяльність, адаптоване фізичне виховання та рекреаційні види спорту серед людей будь-якого віку та можливостей.

3. Американська асоціація здоров'я (American Association for Health Education, AAHE) допомагає професіоналам у сфері охорони здоров'я просувати власні думки щодо здорового способу життя у освіту.

4. Національна асоціація спорту та фізичного виховання (National Association for Sports and Physical Education, NASPE) просуває професійні практики у різних видах спорту та рухової діяльності шляхом дослідження та розповсюдження інформації: не лише привертає увагу до важливості якісних, щоденних фізкультурних програм для усіх дітей шкільного віку, а й надає інформацію, яка може бути використана у якості основи задля розширення та покращення діючих фізкультурних освітніх програм у штатах у галузях, які цього потребують.

5. Національна асоціація для дівчат та жінок у спорті (National Association for Girls and Women in Sports, NAGWS) надає керівні вказівки та стандарти для жіночих атлетичних програм у коледжах та школах і матеріали щодо гендерної рівності для досягнення однакового фінансування, однакової якості та рівня поваги до дівочих та жіночих освітніх програм.

Резюмуючи все вище наведене, зазначимо, що в США наявне поєднання зусиль законодавчої, виконавчої влади та громадських організацій задля залучення до оздоровчої рухової активності та ведення здорового способу життя і формування здоров'я. Спільними зусиллями цих інституцій проводиться унікальна пропаганда та законотворча діяльність щодо покращення як рівня інформованості, знань, доступності так і рівня фізичного розвитку та стану здоров'я населення. Урядом США не лише пропагується здоровий спосіб життя, заняття руховою діяльністю, спорт, але й організовується і фінансується у всій багатогранності проявів.

Здоровий спосіб життя американських студентів не стає на заваді успішному навчанню. Кожен студент при вступі до команди з обраного виду спорту, крім регулярного тренування, зобов'язується не пропускати заняття з

навчальних дисциплін, не мати оцінок нижче середніх, не вживати алкоголю, не курити, в разі недотримання зобов'язань – виключається з команди. До здорового способу життя американських студентів не закликають, а спонукають реаліями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Волкова С.С., Виндюк О.В. Физическая культура – составляющая ЗОЖ в США и Украине // Валеологія: сучасний стан, напрямки та перспективи розвитку: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 4-6 квітня 2003 р., м. Харків: У 3 т. – Х., 2003. – Т. 1. – С. 102 – 108.

2. Романовський О. О. Вища освіта на зламі тисячоліть / О. О. Романовський. – Київ: Деміур, 2000. – Кн. 1: Ефективна підприємницька освіта як фундамент економічного розвитку демократичного суспільства. – 256 с.

3. Delbanco, A. (2012). College: What It Was, Is, and Should Be. Princeton, NJ: Princeton University Press (eng).

4. Portrait USA (Official site). URL: http://photos.state.gov/libraries/ukraine/238746/ejournals/PortraitUSA.pdf (eng).